

PERSPECTIEVEN INZAKE HET VLAAMS POLITIEK-ADMINISTRATIEF SYSTEEM

H. VAN HASSEL

INLEIDING

In andere bijdragen worden veranderingen in de bemanning van het elitaire beleids- en beheersingssysteem behandeld. Dit systeem integreert terzelfdertijd politiek-ideologische, etnologisch-culturele en socio-economische elementen en zoekt tussen conflict en compromis een latent haalbaar machtsevenwicht. Het wordt zelf door deze elementen beïnvloed in de mate dat het inspeelt op de probleemsituaties en zich aanpast (1).

De elementen zijn niet ontstaan in 1814, met de vereniging der Nederlanden, noch in 1830-31. Ze zijn steeds aanwezig. De evenwichten zijn niet zomaar in voortdurende beweging, maar voorwerp van constant bijsturen. Van dichtbij bekeken

is dit het gevolg van elitaire pacificaties, het onderling bedisselen tussen de heersende elites, afspreken boven de hoofden heen, maar vanuit wat meer perspectief bekeken, het resultaat van een permanent aanlopende dialectiek van macht en tegenmacht, zet en tegenzet met de stukken die men kan opbrengen en mobiliseren uit de omgeving (2) in het machtsspel.

Zo kan men 1831 zien als een poging tot institutionalisering van een zeker evenwicht, niet noodzakelijk als uiting van herwonnen eenheid binnen vroegere mytische grenzen, noch als een nieuw begin. Wel was het een wederwoord op 1814, op het (nog) niet bereikte evenwicht in het Verenigd Koninkrijk, dat moest "wederverenigen" op snelle wijze en in een Europa dat toen te Wenen de restauratie beleed, wat de grote destabilisatie van de XVIIe eeuw aan kloven sloeg, niet alleen tussen de Spaanse Brabanders en Vlamingen eensdeels en de Noorderlijken anderdeels, maar ook tussen Romaanse en Dietse Lage Landen, tussen Reformatie en Contrareformatie, tussen Utrecht en Atrecht. Men kon niet in één decade opnieuw integreren én naar rede én naar hart én naar doelstelling, wat meer dan twee eeuwen uiteen groeide (2).

Het was ook geen groot probleem voor de Europese mogendheden dit Koninkrijk in zijn verenigde vorm als een momentopname naast zich te schuiven, wanneer het niet meer volledig beantwoordde aan de realpolitiek van het ogenblik met betrekking tot het Europese evenwicht.

Het nieuwe België dat ontstond uit de monsterunie tussen de franstalige burgerlijke "democraten" en katholieke elites,

- de eerste Belgische evenwichtsoefening dus -, zou ook in dit Unionisme zijn consolidatiebasis vinden tijdens de eerste decennia van zijn bestaan.

De reïntegratie van oranjeverkleefde nijveraars, de arbeidersemancipatie, het cultureel volksontwaken, de partijvorming, dit alles heeft het model een nieuw, maar complex geëlaat gegeven, dat zich als het unitaire België heeft geconsolideerd.

De delicate evenwichten welke in het unitaire België werden bereikt, zowel filosofisch-religieus, cultureel als sociaal-economisch en politiek-ideologisch hebben hun afstraling gehad op het Belgische bestuursysteem. Verzuiling en politisering hebben aanleiding gegeven tot cliëntisme en corporatisme, tot hybride overleg- en bestuursorganen, tot een veelheid van dure verdelings- en allocatiemechanismen, tot dure overlappende en ongecontroleerde instellingen, tot beleidsystemen die eerder compromis dan wel verderreikende oogmerken nastreven (3).

Dit zijn de elementen die uiteraard ook hun invloed zullen hebben bij het optimmeren van de nieuwe staatsstructuur in zijn politieke en bestuurlijke componenten.

De kernproblemen die bij de herstructurering gesteld worden en elders worden geanalyseerd in hun oorzaken, werden zoveel als mogelijk in het nieuwe beleidssysteem voorzien vanuit de nog unitaire Staat. Zo werden de filosofische en politiek-ideologische elementen, die in Vlaanderen de op grond van de Belgische dimensie gevestigde evenwichten gingen verstoren,

door voorafgaandelijke afspraak geneutraliseerd in een Cultuurpact (4).

Federalisering, in de zin van een grotere op elkaar inspelende democratisering der onderdelen van de staat heeft evenwel geen adequate vormen gevonden waarbinnen het evenwicht tussen de gemeenschapsbelangen eensdeels en de gemeenschappelijke belangen anderdeels zijn voegen kan vinden.

Het bespelen van de economische en financiële politiek is overwegend nationaal gebleven, waar de unitaire sturingsstructuren op dat vlak vrijwel intact zijn. Aan de andere kant is er wel het afstaan van bevoegdheden aan de delen, maar de nieuwe structuren op gewest- en gemeenschapsvlak stellen zich net even bevoegdend op t.a.v. de geledingen die dichter bij de burger liggen o.m. de gemeenten. Het intermediaire provinciale niveau is zijn einde na geweest. Van een federalisme dat democratisch naar de diepte doorstoot is hier geen sprake. Het basisconcept van de nieuwe federaliserende staat wordt daarentegen ondergraven door het verschil in de resp. politieke projekten die deels stoelen op een eigen politieke cultuur en verschillen in de resp. economische infrastructuur. Over de interne allocatiepolitiek, de verdeling tussen kosten en baten, de financiering, de na te streven oogmerken en resultaten, is er geen consensus onderling tussen de gemeenschappen.

Men zal dus noodgedwongen terug moeten vallen op de huidige ruilmarkt van compromismakers waar het hoofdaccent ligt in het zogenoemde derde circuit (5) en waar de sociaal-economische materies worden beslist (5) buiten parlement om.

De ondertoon van dit alles is wel degelijk dat de nieuwe staatsstructuur inderdaad in zijn opbouw, op de meest essentiële beleidsdomeinen m.b.t. economie en financiën, die de draagvlakken zijn van de overige, de vroegere unitaire beslissingsmechanismen vrijwel intact houdt. Ook de uitwerking van de nieuwe structuren vertonen kenmerken die hun werking t.a.v. de eigen gemeenschap zullen verzwakken. Dit zal tot uiting komen in de analyse van deze nieuwe structuren, die we hier samen zullen pogen te doen.

BELEIDSSTRUCTUREN EN DE BELEIDSDOMEINEN

A. DE VLAAMSE RAAD

1. De Vlaamse Raad zal na de inlooperperiode, namelijk na de gehele vernieuwing van de Wetgevende Kamers, volgend op het in werking treden van de wet van 8 augustus 1980 en de herziening van de grondwetsartikels 53 en 54, samengesteld zijn uit rechtstreeks door het kiezerskorps verkozen senatoren, die op de Nederlandse taalrol zijn ingeschreven (6). Deze Raad zal dan een voorzitter, ondervoorzitter en secretarissen kiezen die het Bureau ervan vormen. Raad en Executieve oefenen de decreterende macht uit. Decreten hebben kracht van wet. De Raad stelt het niet naleven van decreten strafbaar.
2. Tot de beleidsdomeinen van de Vlaamse Raad behoren :
eensdeels deze van culturele aard ; de persoonsgebonden aangelegenheden, inzake gezondheid en bijstand aan per-

sonen en het toegepast wetenschappelijk onderzoek terzake ; anderdeels, - maar alleen voor het Vlaams gewestelijk gebied (de provincies Antwerpen, Limburg, Oost- en West-Vlaanderen en de administratieve arrondissementen Halle-Vilvoorde en Leuven) -, de grote domeinen inzake :

- ruimtelijke ordening,
- leefmilieu,
- landinrichting en natuurbehoud,
- huisvesting,
- waterbeleid,
- economisch beleid,
- energiebeleid,
- ondergeschikte besturen,
- tewerkstellingsbeleid,
- toegepast wetenschappelijk onderzoek in de opgesomde domeinen.

De Raad kan tevens de nodige infrastructuur, instellingen en ondernemingen oprichten.

3. In zijn gewestelijke bevoegdheid organiseert de Raad de procedures en oefent hij dat administratief toezicht uit op gemeenten, agglomeraties en provincies inzake begroting, jaarrekening en personeelsformatie.

4. Financiën : de middelen en hun aanwending.

De Raad beschikt zonder vergoeding, - bij in de ministerraad overlegd K.B. -, over roerende en onroerende goederen van de Staat, nodig voor de uitoefening van zijn bevoegdheid. Hij keurt een jaarlijkse begroting goed, sluit rekeningen af en kan leningen aangaan overeenkomstig de in de ministerraad op-

gestelde programmatie en onder de voorwaarden die door de Minister van Financiën zijn goedgekeurd. De Staat waarborgt de aangegane verbintenissen van de Raad niet. De controle van het Rekenhof en het Hoog Comité van Toezicht is van toepassing. De instellingen van openbaar nut, die van de Raad afhangen, zijn aan de wettelijke controle onderworpen (7) en slechts inzake hun administratief en geldelijk statuut, blijft de Minister van het Openbaar Ambt bevoegd.

Zijn financiële middelen gaat de Vlaamse Raad betrekken uit (8) :

- (i) Eigen niet-fiscale inkomsten die betrekking hebben op de bevoegdheden die hij van het nationale overnam, zoals inkomsten van jacht, bosexploitatie.
- (ii) Een krediet ten laste van de rijksbegroting (dotatie) op basis van de toestand van 1980 en dat wordt gekoppeld aan de index der consumptieprijzen en jaarlijks wordt eensdeels verdeeld over de gewesten volgens de volgende criteria :
 - het gewestelijk bevolkingscijfer (1/3) ;
 - de gewestelijke oppervlakte (1/3) ;
 - de opbrengst van de personenbelasting per gewest (1/3).

Het gewicht van het criterium bevolkingscijfer zal worden herzien als het belastbaar inkomen per hoofd, berekend in functie van de personenbelasting in het Waalse Gewest gelijk of hoger gaan liggen dan in Vlaanderen. Van het krediet m.b.t. cultuur en per-

soonsgebonden materies komt anderdeels 55 % in Vlaanderen en 45 % in de Franse Gemeenschap terecht. Resp. kredieten voor Nationale Opvoeding worden naar behoeften toegekend.

- (iii) Ristorno's op belastingen, die qua omvang bepaald worden eensdeels door de groeivoet van de lopende staatsuitgaven (exclusief werkloosheid en rampen), anderdeels de index der consumptieprijsen. De verdeling gebeurt volgens de lokalisatie van die belastingen en heffingen. Het betreft hier namelijk het kijk- en luistergeld, verkeersbelasting, belasting op spelen en weddenschappen, op automatische ontspanningstoestellen, op opening van dranklijsterijen, onroerende voorheffing, registratierechten op overdrachten van onroerende goederen en successierechten.
- (iv) Eigen fiscaliteit, die de eerste vier jaar na het effectief worden van de wet de fiscale druk niet mag verhogen.
- (v) Leningen, doch zo ze openbaar worden uitgegeven, mits conform te zijn aan een door de ministerraad bepaalde programmatie en goedkeuring, dit laatste zo de voorwaarden door de Minister van Financiën niet zijn aanvaard.

B. DE VLAAMSE EXECUTIEVE

1. De Vlaamse Executieve is de officiële benaming geworden van wat in de grond de Vlaamse regering is. Zijn negen leden zijn verkozen, nadat ze op een eenheidslijst werden voorgedragen, die door de volstreckte meerderheid van de Raad is getekend. In die lijst is minstens één Vlaams lid die tot het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad behoort opgenomen, vermits minstens één lid van de Executieve uit dat gebied moet zijn (9). Zo die lijst er niet is, worden individuele kandidaturen ingediend, voorgesteld door telkens 5 verschillende leden en gebeurt de stemming stuk voor stuk afzonderlijk bij volstreckte meerderheid. Zo die niet bereikt wordt is telkens verkozen de kandidaat die in een tweede ronde tussen de twee best gerangschikte kandidaten, de meeste stemmen haalt. Bij staking van stemmen is de jongste verkozen. Een lid van de Executieve kan niet tegelijkertijd lid zijn van de nationale regering. Er moet minstens één nederlandstalige Brusselaar lid zijn van de Vlaamse Executieve.

De voorzitter wordt door de Executieve zelf in consensus aangeduid en zo dit niet mogelijk is, bij volstreckte meerderheid van stemmen door de Raad.

In de definitieve vorm van de Executieve is er dus geen sprake van het equivalent van de eerste minister, door de koning met de vorming van een regering (Executieve) belast en die dan het vertrouwen van het parlement haalt. De volstreckte meerderheid in de Raad zelf duidt de negen leden aan van de Executieve aan de hand van de vooraf opgestelde

lijst. Er moet zich dus een voorafgaandelijk consensus vormen rond de lijst zodat deze een volstreekte meerderheid kan halen (10). Zoniet wordt het een moeizaam verkiezen van kandidaten die door telkens vijf andere raadsleden vooropgesteld werden. Waar de huidige nationale regeringen in feite een consensus bouwen rond een beleidsprogramma zal de Executieve zelf zijn voorzitter in zijn schoot kiezen en de beslissingen zullen collegiaal en naar analogie met de ministerraad volgens consensus moeten gebeuren, ook al heeft hij aan leden in zijn schoot delegaties verleend voor bepaalde beleidsdomeinen. De leden zijn én collegiaal én individueel verantwoordelijk t.a.v. de Raad, dat wordt expliciet gesteld.

De Raad kan bij meerderheid van zijn leden wantrouwen uitspreken tegenover de Executieve of leden ervan, doch slechts 48 uur na het indienen van de motie van wantrouwen. En wat meer is - en dat ook zal meer stabiliteit geven in vergelijking met de nationale regering - vóór deze 48 uur van mogelijk vergelijk of verzoening moet de Raad ook nog bij het indienen van de motie een wisselexecutieve of een opvolger voorstellen. Dat impliceert dat bij de aanvaarding van de motie ontslag wordt gegeven en de opvolger meteen wordt aangesteld. Dit werkt de stabiliteit van deze (Vlaamse) regering sterk in de hand. De Executieve kan uiteraard ook de vertrouwensmotie stellen of er kunnen sommige van zijn leden ontslag nemen. In het eerste geval moet er eerst 48 uur over heen gaan vóór erover gestemd wordt in de Raad. Voor het tweede geval wordt er zo spoedig mogelijk in de vervanging voorzien. Dit is ook het geval als de Executieve het vertrouwen niet krijgt, maar on-

dertussen handelt hij de lopende zaken af tot hij vervangen is door een nieuwe Executieve.

De Executieve wordt dus expliciet als een collegiaal beleidsorgaan erkend, wat ook tot uiting komt in de formulering van de afkondiging der decreten. Hierdoor zal de eenheid van beleid sterk in de hand worden gewerkt. Ook zijn stabiliteit wordt in de hand gewerkt door het feit dat individuele leden kunnen ontslag geven of ontslagen worden, zonder dat daarom de Executieve zelf moet gaan.

Daarenboven werkt tevens stabilizerend het feit dat bij wantrouwen 48 uur respijt vóór de stemming voorzien is en de Raad daarenboven in de vervanging van de Executieve moet voorzien.

De rol van de Voorzitter blijft echter in het ongewisse : hij is niet verder omschreven. Zo er geen consensus voor de persoon van de voorzitter bestaat, wordt hij bij geheime stemming met volstrekke meerderheid verkozen. Hij alleen wordt echter door de koning in zijn functie bevestigd, in wiens handen hij de eed aflegt. Dit is niet het geval voor de andere leden : zij leggen de eed af in de handen van de Voorzitter van de Vlaamse Raad.

2. Functieverdeling binnen de Executieve

De leden verdelen onder elkaar de volgende functies (1) :

2.1. op het vlak van de gewestelijke materies : de huisvesting, de ruimtelijke ordening, landinrichting en

natuurbehoud, het leefmilieu en het waterbeleid, het economisch, tewerkstellings- en energiebeleid, het beleid inzake de ondergeschikte besturen en tenslotte de financiën en de begroting.

2.2. op het vlak van de culturele en persoonsgebonden aan-
gelegenheden : cultuur en de pedagogische en didac-
tische vorming, het gezondheidsbeleid en de bijstand
aan personen.

3. Bevoegdheden van de Executieve

De bevoegdheden van de Vlaamse Executieve zijn hem uitdruk-
kelijk toegekend ingevolge de grondwet en de wetten resp.
decreten krachtens de grondwet uitgevaardigd. Zo kan hij
onteigenen omwille van het gemenebest volgens de modali-
teiten die bij decreet bepaald zijn en conform aan art. 1
van de grondwet (12).

Dit kan ook in Brussel-Hoofdstad, maar dan slechts omwille
van culturele doeleinden. Een daartoe gemachtigd lid van
de Executieve kan ook overeenkomsten afsluiten zonder kos-
ten i.v.m. afstand in der minne, kwijtingen en andere han-
delingen om onroerende goederen te verkrijgen. De Execu-
tieve verstrekt eensluidend advies aan de nationale ministerraad betreffende wetsontwerpen of koninklijke besluiten
inzake samenvoeging van gemeenten en wijzigingen van ge-
meentelijke grenzen.

In de materies waar de Raad bevoegd is, wordt de Executieve bij internationale onderhandelingen betrokken onverminderd de koninklijke prerogatieven inzake internationale be-

trekkingen. De Executieve vertegenwoordigt gewest en gemeenschap in en buiten rechte.

In zijn eigen bevoegdheidssfeer beraadt de Executieve zich over elk decreetontwerp, K.B. of besluit, stelt de bestemming van de begrotingskredieten voor en ontwerpt en coördineert het beleid. Hij neemt daar het overleg over waar voorheen een nationaal ministercomité of de ministerraad voorgeschreven was en neemt de bevoegdheid over waar voorheen een nationaal minister bevoegd was.

Andere belangrijke functies gedragen door de Vlaamse Executieve zijn o.m. nog (13) : het plegen van overleg in verband met de gebiedsoverschrijdende coördinatie met andere Executieven. Dit betreft het beheer der gemeenschappelijke (grens)-bossen, waterreservoirs, de vogel- en visvangst en het bepalen der jachtperioden. Met de nationale overheid en de andere Executieven pleegt de Vlaamse Executieve overleg inzake gewestelijke planning, openbaar industrieel initiatief, hulp aan gewestoverschrijdende ondernemingen, het nationale energiebeleid en sommige aspecten ervan. Hij wordt betrokken bij bepaalde gespecialiseerde aangelegenheden zoals de technische reglementering en normering inzake drinkwater, de zuivering van afvalwater en de werkverschaffing. Hij beslist samen met andere Executieven over verenigingen van gemeenten, die de gewestelijke grenzen overschrijden. Hij komt ook tussen in het bepalen van grote waterbouwkundige werken en in de wetsontwerpen over economische expansie en over veranderingen in de lijst sectoren die behoren tot het nationaal sectorieel beleid. Tenslotte verstrekt de Executieve inlichtingen

over het beheer van de verenigingen van gemeenten die gewestoverschrijdend zijn en deze voor de gas- en electriciteitsvoorziening.

Op het vlak na de financiële relaties t.a.v. ondergeschikte besturen en besturen onder voorgedij bepalen de Executieven met gewestelijke bevoegdheid, de verdeelsleutels van het Fonds der Provincies (14) en de door het bijzonder O.C.M.W.-fonds te verdelen som. De verdeelsleutels zelf worden intern bepaald door de Executieven voor de resp. Vlaamse en Franse Gemeenschap, de Raad van de Duitse Cultuurgemeenschap en de bevoegde overheid voor Brussel-Hoofdstad.

C. DE BEVOEGDHEIDS- EN BELANGENCONFLICTEN (15)

Overschrijdt één van de instellingen de grenzen van zijn bevoegdheid of neemt ze beslissingen die de anderen schaadt, dan zijn er een stel organen voorzien om deze op te lossen.

1. Voorkomen van de conflicten inzake bevoegdheid.

Hier speelt het vooraf facultatief of verplicht advies van de Raad van State.

Constaateert deze bevoegdheidsoverschrijding dan wordt de zaak verwezen naar het Overlegcomité, waarin de eerste minister, drie nationale regeringsleden, de voorzitter en een lid van de Vlaamse Executieve en de Voorzitter van de Franse Gemeenschapsexecutieve en de Waalse Gewestexecutieve zullen zetelen en dat zich bij consensus uitspreekt.

Is het tot conflict inzake bevoegdheden gekomen, dan beslecht de Raad van State en in laatste instantie het Hof van Cassatie.

2. De belangenconflicten worden door het taalparitair Overlegcomité beslecht. Ze spreken zich uit over een ernstige behandeling. Met drie vierden van de stemmen kan de vermeende benadeelde Kamer of Raad voor overleg schorsing gedurende zestig dagen vragen van de procedure. Is er na deze periode geen oplossing, dan adviseert de Kamer van Volksvertegenwoordigers binnen dertig dagen t.a.v. het Overlegcomité, dat binnen de dertig dagen op basis van consensus beslist. Zo de Raden niet in het conflict betrokken zijn, neemt het Overlegcomité binnen zestig dagen bij consensus de beslissing.

Maken Regering of Executieve een zaak aanhangig, dan komt de zaak terecht bij het Overlegcomité dat binnen zestig dagen beslist. Ondertussen is de beslissing geschorst. Hetzelfde als het nadeel voort zou spruiten uit een "non-decision".

D. DE BESTUURLIJKE ORGANISATIE

Iedere Executieve heeft eigen bestuursstructuren en personeel ter beschikking. Hij stelt de personeelsformatie vast, benoemt personeel volgens de bestuurscontrole gangbaar in de ministeries. De werving gebeurt via de

vaste wervingssecretaris en het personeel is onderworpen aan dezelfde wettelijke en statutaire regelen als in de andere ministeries. Dit personeel wordt bezoldigd door de resp. Executieven, die ook de werkingskosten draagt op zijn begroting (16).

Vier ministeries werden reeds formeel opgericht in 1979 (17) :

- het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (18)
- het Ministerie van de Franse Gemeenschap
- het Ministerie van het Waalse Gewest
- het Ministerie van het Brussels Gewest.

De onderdelen van de traditionele ministeries, die in de vier nieuwe ministeries zullen opgaan, zijn de volgende (19) :

Uit het Ministerie van Binnenlandse Zaken zullen de Algemene Directie van de regionale en lokale instellingen en deze van het financieel beleid van de regionale en lokale instellingen samen met het Bestuur der openbare bedrijven worden overgedragen. Van elk wordt evenwel nog een kleine kern in het "traditionele" ministerie behouden.

→ zie A206^{bn}

Gaan compleet naar de nieuwe ministeries over :

- de buitendiensten van de werkgelegenheidspolitiek van de Administratie van de werkgelegenheid in het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.
- van het Ministerie van Openbare Werken : het Bestuur van Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, inclusief de huidige Nationale Commissie voor Ruimtelijke Ordening, het Bestuur

voor de Huisvesting, de diensten van de gesubsidieerde werken en de wederopbouw en de centrale studiedienst voor de Polders uit het Bestuur der Waterwegen.

- het Commissariaat Generaal voor Toerisme en de Rijksvisserijschool uit het Bestuur van het Zeewezen en van de Binnenvaart uit het Ministerie van Verkeerswezen.

Tenslotte gaan uit de beide Ministeries van Nationale Opvoeding en Nederlandse, resp. Franse Cultuur de resp. culturele diensten en de dienst voor studietoelagen en studieleningen over naar de nieuwe ministeries.

Wat de parastatalen betreft zouden volgende instellingen weerhouden worden voor de opsplitsing (20) :

- De Nationale Maatschappij voor Huisvesting
- De Nationale Landmaatschappij
- Het Nationaal Instituut voor Huisvesting
- Het Rijksfonds voor Sociale Reclassering
- De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
- Het Visserijfonds
- Het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand
- Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn
- De Nationale Maatschappij voor Waterleidingen
- Het Fonds voor de Bouw van Ziekenhuizen en medisch-sociale Inrichtingen
- Rijksfonds voor Sociale Reclassering van Minder-Validen.

1. DE NATIONALE BEVOEGDHEIDSSFEER IN HET NIEUWE BESTEL

Het is relevant naast wat naar Gemeenschap en Gewest overgaat, het nationaal niveau te stellen

- (i) De Diensten van de Eerste Minister met hun "denkbakken" (think-tanks) wat het beleid betreft, het Hoog Comité van Toezicht, de Programmatiediensten van het Wetenschapsbeleid, Algemeen Bestuur, de centrale organisatiedienst, die ook tussenkomt bij het bepalen der personeelsformaties, het personeelsbeleid, het computerbeleid en de Werving en de Vorming van de ambtenarij. Vermits het statuut nationaal is gehouden, blijven deze diensten integrerend t.a.v. de nieuwe ministeries. Van hieruit wordt het organisatie- en personeelsbeleid gemaakt.
- (ii) Het Ministerie van Binnenlandse Zaken : hier blijft slechts een klein deel nationaal, nl. de Algemene Directie der Nationale Zaken en de Algemene Directie van de Civiele Bescherming.
- (iii) Het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking worden in essentie niet aangeroerd.
- (iv) Hetzelfde geldt het Ministerie van Landsverdediging.
- (v) In Economische Zaken blijven nationaal, het N.I.S., het grootste deel van de Administratie van de Nijverheid en van de Administratie voor Energie, de Algemene

Directie van de Economische Akkoorden, de Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen, het leeuwen-aandeel van de Economische Algemene Inspectie, de Administratie van de Handel, het Planbureau. Deze constructie houdt de economische politiek in de handen van de nationale regering en in deze context spelen zich de gewestelijke interventies af.

- (vi) Het Ministerie van Landbouw behoudt het Bestuur van Land- en Tuinbouw, op het onderwijs en de voorlichting terzake na ; het Bestuur van Veeteelt en Diergeneeskunde, het Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek, het Bestuur der Economische Diensten, het Landbouweconomisch Instituut, de sector Buitenland van de afdeling Boseconomie, de Directie van de Landbouwtechniek. Hier ook blijft de beleidsstructuur van de landbouwpolitiek nationaal.
- (vii) Het Ministerie van Middenstand behoudt van zijn operationele diensten zijn Administratie voor Sociale Zaken, de Bestuursdirecties der Beroepsopleiding en deze voor Reglementering.
- (viii) Het Ministerie van Financiën in zijn geheel blijft nationaal, met dien verstande dat de inspecteurs van financiën van hieruit ook bij de Executieven worden gedetacheerd, wat uiteraard een sterk beheersingsmiddel wordt dat via dit elitekorps kan bespeeld worden. Hierbij moet ook aangestipt worden dat alle financiële parastalen nationaal blijven.

- (ix) Het Ministerie van Justitie : nationaal blijven zijn Algemene Diensten waarin o.m. het Staatsblad, de Diensten voor Gebouwen en Materieel en het Strafregerister en de Gerechtelijke Politie, het Bestuur voor Erediensten, Giften, Legaten en Stichtingen, het Bestuur der Strafinrichtingen, de Openbare Veiligheid, het Bestuur der Wetgeving, het Bestuur van de Criminele Informatie in de Dienst van de Veiligheid inzake Energie.

- (x) In het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur blijven nationaal de Diensten van Nationale Opvoeding, op de Dienst Studietoelagen en -leningen na.

- (xi) Het Ministerie van Openbare Werken : de Algemene Administratieve en Technische Diensten, het Bestuur der Waterwegen op de Polderstudiedienst na, het Bestuur voor Elektriciteit en Elektromechanica, de sector Wederopbouw, het Centraal Bureau voor Benodigheden.

- (xii) Het Ministerie van Sociale Voorzorg blijft volledig nationaal.

- (xiii) Het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid blijft volledig nationaal op de buitendiensten van de Directie van de Werkgelegenheidspolitiek na.

- (xiv) Het Ministerie van Verkeerswezen blijft volledig nationaal. Alleen het Commissariaat voor Toerisme en de Rijksvisserijschool worden overgeheveld.

- (xv) Het Ministerie van Volksgezondheid en Gezin behoudt alleen de Bestuursafdeling Volksgezondheid, de Sociaal-medische Rijksdienst, de Gerechtelijke-geneeskundige Dienst, de Diensten die zich inlaten met oorlogsgetroffenen, de Rijksinrichtingen.

Over het algemeen kan men stellen dat het economisch en financieel slaginstrumentarium van het nationale beleid intact is gebleven en dat van hieruit ook de overgehevelde beleidsstructuren kunnen worden beheerst, waarbij men zich terecht de vraag stellen kan of de regionalisatie zich niet vooral richt op welzijnssectoren die in tijden van schaarste vanzelfsprekend verschrompelen en op instrumentaria die slechts het aanslaan van economische accenttoetsen toelaten in de gewesten.

2. DE BESTUURLIJKE LEIDING VAN DE NIEUWE MINISTERIES

De leiding over de nieuwe ministeries heeft telkens een ambtenaar-generaal. Voor het Brussels Gewest is er ook een adjunct voorzien van een andere taalrol dan de eerste. Alleen voor deze vijf geldt niet de regel dat zolang de ambtenarij van de nieuwe ministeries niet gedragen wordt door de resp. begroting der Executieven, er een overeenkomstig aantal betrekkingen van overeenkomstige graad moet worden afgeschafte in de "traditionele" ministeries. Deze ambtenaren-generaal worden dan nadien nader gespecificeerd en in aantal vermeerderd. Het recruiteringsveld wordt ten hunnen opzichte verruimd naar buiten de besturen

en een vaag profiel wordt geschetst : grote maturiteit en ervaring (21).

Zo wordt het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap door één secretaris-generaal en drie administrateurs-generaal geleid (22). Eén van deze administrateurs-generaal wordt gecompenseerd door de afschaffing van de administrateur-generaal van de Nederlandse Culturele Diensten in het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur.

Voor het Brussels ministerie is er één administrateur-generaal voorzien, bijgestaan door twee adjuncten (rang 16), één van de Nederlandse, één van de Franse taalrol.

3. HET PERSONEEL

Wanneer men het hier heeft over het personeel van de ministeries, dan betreft het de rijksambtenaren, de stagiairs, de tijdelijken, de contractuelen. Basisprincipen van de overheveling naar de nieuwe ministeries : worden posities van een dienst overgeheveld naar een nieuw ministerie, dan gaan de ambtenaren, hetzij van ambtswege, hetzij vrijwillig naar het nieuwe ministerie over. Behoren de diensten tot de hoger vermelde besturen, dan gaan de personeelsleden ambtshalve mee, rekening gehouden met de taal van betrokkenen en hun graad en anciënniteit. Is het voorzien dat er van deze diensten een nationale kern blijft, dan worden de leden ervan op de hoogte gebracht en kunnen ze binnen de dertig dagen schriftelijk laten weten of ze wensen te blijven. Zijn er niet genoeg kandidaten, dan duidt

de minister ambtshalve volgens vermelde criteria de blijvers aan. Zijn er teveel in de ene of andere zin, dan komen ze in aanmerking voor eventuele aangepaste vacatures later.

Geldt het overheveling van andere posities in andere diensten dan vermelde, dan doet men beroep op vrijwilligers die, als ze in aanmerking komen, naar taalrol, graad en anciënniteit worden aangewezen en een overeenkomstige positie toegewezen krijgen. Zo er geen vrijwilligers zijn, dan worden personeelsleden, die analoge aangelegenheden behandelen aangewezen van ambtswege, volgens dezelfde criteria.

Dit wordt geenszins beschouwd als een nieuwe benoeming, noch als overplaatsing en men behoudt hoedanigheid, graad, bestuurlijke en geldelijke anciënniteit. Ook de toelagen, vergoedingen, premies en andere voordelen behouden ze.

In principe zullen de ambtenaren die een hogere positie bezetten, overgaan naar een positie die overeenstemt met hun statutaire graad. Het wordt evenwel niet uitgesloten dat ze in het nieuwe ministerie de hogere positie in het nieuw ministerie blijven uitvoeren met de financiële consequenties vandien. In vacatures bij de overheveling wordt volgens de gewone regels en procedures voorzien.

De rijksambtenaren die overgeheveld worden behouden hun rechten op bevordering en op graadverandering in hun traditioneel ministerie van oorsprong, ofwel tot ze in het nieuwe ministerie werden veranderd in graad of bevorderd -

dit geldt echter niet voor bevordering in een vlakke loopbaan - ofwel voor de personeelsleden die ambtshalve werden overgeheveld, na de dertig dagen dat ze de tijd hadden om te vragen dat ze naar hun traditioneel ministerie of een ander nieuw ministerie konden, ofwel als ze effectief op hun aanvraag in een ander ministerie dan dit van herkomst werden benoemd.

4. DE LOKALISATIE VAN HET NIEUWE MINISTERIE EN HET PERSONEEL

Zo de Executieve beslist over de lokalisatie van zetel en diensten van het ministerie, wordt de beslissing in het Staatsblad gepubliceerd, binnen de dertig dagen. Het is evenwel de koning, die na overleg in de ministerraad de datum bepaalt wanneer deze beslissing effectief wordt !

Al de overgehevelde personeelsleden, die nog niet bevorderd, noch in graad verhoogd werden in het nieuw ministerie, kunnen binnen de dertig dagen na die publicatie, langs de hiërarchische weg hun overplaatsing naar één of meer ministeries, met eventuele voorkeur, aanvragen. Ook personeelsleden van traditionele of nieuwe ministeries kunnen een aanvraag doen. Wel kan de voorzitter van de Executieve terzake of de betrokken minister in het belang van de dienst overhevelling weigeren voor ambtenaren van niveau 1 of deskundigen van een ander niveau. Deze beslissing blijft drie jaar geldig. Voor personeelsleden van rang 10 en van niveaus 2, 3 of 4 is beroep in laatste instantie mogelijk, binnen dertig dagen te betekenen bij een commissie terzake die bij

Openbaar Ambt wordt ingesteld.

Wel is er onwisseling tussen personeel mogelijk. Er kan ook een wachtlijst worden aangelegd. Bij overheveling nemen de personeelsleden hun beoording mee en ook de gevolgen en rechten ingevolge een vergelijkend promotie-examen en kunnen ze deelnemen aan de in hun ministerie, bij het bericht van overheveling, reeds aangekondigd examen.

Er zijn dus twee categorieën van overheveling, de vrijwillige en deze van ambtswege. In het tweede geval is er mogelijkheid tot terugkeer, zij het door uitwisseling en in het geval van de verplaatsing van diensten in een andere vestiging dan de oorspronkelijke. Er blijft de mogelijkheid aan te vragen in de nationale kern van de overgehevelde diensten te blijven.

Van de 88.062 personeelsleden van de ministeries, op 30 juni 1980 geteld, en die 10,18 % uitmaken van de 864.675 tewerkgestelden in de overheidssector zijn er 79.340 waarvan men het arrondissement van domiciliëring en van administratieve standplaats heeft kunnen nagaan (23).

Van de 79.340 personeelsleden der ministeries van dewelke men over de gegevens beschikt, zijn er 39,49 % die hun administratieve standplaats in Brussel hebben. Van deze ambtenaren of beamten wonen er 27,69 % in Brussel-Hoofdstad en 36,79 % in de nabije arrondissementen Halle-Vilvoorde, Leuven, Nijvel, Aalst. Daarbuiten wonen 35,52 % van de in Brussel-Hoofdstad tewerkgestelde ambtenarij.

De verdeling qua woonplaats van de ambtenarij die in Brussel-Hoofdstad zijn administratieve standplaats heeft is de volgende :

Brussel-Hoofdstad zelf	8.676	27,69 %
Nabije nederlandstalige arrondissementen (Halle-Vilvoorde, Leuven, Aalst)	9.901	31,60 %
Andere nederlandstalige arrondissementen	5.430	17,33 %
Arrondissement Nijvel	1.628	5,20 %
Andere franstalige arrondissementen	5.678	18,12 %
Buitenland	19	0,06 %
	31.332	100,00 %

Belangrijk is ook op te merken dat 44.694 ambtenaren of beamten hun woonplaats in hun administratieve standplaats hebben en wel 56,33 % van het totaal der ministeries.

Er zijn geen verder gedetailleerde cijfers per ministerie, zodat men alleen kan zeggen dat globaal gezien onder 39,49 % personeelsleden der ministeries problemen kunnen rijzen bij het ontstaan van de vier ministeries. Alles zal afhangen van het gevoerde beleid per gemeenschap of gewest, wat de lokalisatie der ministeriële diensten betreft. Als men, zoals voorgenomen, het Vlaamse Ministerie in Brussel gevestigd houdt, dan zal er weinig veranderen

op het vlak van de leefgewoonten van de Vlaamse ambtenarij en burger. Gezien de gevestigde infrastructuur is deze lokatie ook kostenminimaal. Zo men overgaat om naast deze centrale vestiging van het Vlaamse Ministerie de buitendiensten van dit Vlaamse Ministerie samen met de buitendiensten van de nationale ministeries in een administratief complex te hergroeperen per regionale stad, zou dit voor ambtenarij en burger wel consequenties krijgen, ook voor de ambtenaren en beamten die hun administratieve standplaats heden nog buiten Brussel in hun arrondissement hebben, en dat zijn er 20.880, hetzij 26,31 % wat de nederlandse arrondissementen betreft en 14.812, hetzij 18,67 % wat de franstalige betreft. Voor de fransstaligen zullen zich meerdere verschuivingen voordoen tussen Luik, Namen, Charleroi en Mons, indien men het bij de voorgenomen lokalisering houdt.

Alleszins zullen deze elementen de verhoudingen in Brussel beïnvloeden bij aldien ze bij het inplantingsbeleid dienen te worden betrokken.

Het is bij deze 10,18 % tewerkgestelden in de overheidssector, dat totnogtoe de ambtenaren en beamten te vinden zijn die in de nieuwe ministeries kunnen worden ingeschakeld. Noch de Diensten van de Eerste Minister, de Ministeries van Buitenlandse Zaken, van Financiën, van Landsverdediging, noch van Sociale Voorzorg worden in de splitsing betrokken en dat betekent dat 5,92 % onder deze 10,18 % tewerkgestelden in de ministeries de dans ontspringen en 4,26 % er door kunnen aangegrepen worden. Maar niet allen van deze 4,26 %, doch amper 8.111, hetzij 0,92 % van de

mensen in de overheidssector zullen overstappen naar het Vlaamse Ministerie van het Brussels Gewest. Het Ministerie van het Brussels Gewest zal echter én franstaligen én nederlandstaligen tellen, doch in totaal slechts 191 ambtenaren of beamten. Alle ambtenaren en beamten van het Vlaamse Ministerie zijn nederlandstaligen, maar hun aantal beperkt zich tot 4.552, hetzij 0,052 % van het personeel tewerkgesteld in de overheidssector of 5,16 % van het personeel der ministeries. De beweging zal dus relatief weinig omvangrijk zijn.

5. DE STRUCTURERING VAN HET VLAAMSE MINISTERIE

In een eerste stap werden dus de diensten aangeduid die in aanmerking kwamen om in het Vlaamse Bestuur op te gaan. Daarna moet de beslissing vallen omtrent de vestigingsplaats. De tendens is de centrale Vlaamse diensten in Brussel te vestigen en de buitendiensten in regionale centra gegroepeerd te spreiden. Na de definitieve lokalisatie en de overdracht aan de Vlaamse Gemeenschap zullen personeels- en werkingskosten ten laste van de Raad komen.

Organisatorisch is de beleidssuperstructuur van het Vlaamse Bestuur hybried. Aan de ene kant gaat de leiding uit van de Executieve bij consensus : een collegiale beleidsstructuur dus, waarin de rol van de voorzitter geen uitgesproken profiel heeft en aan de andere kant de leden van de Executieve die stuk voor stuk een beleidsdomein menen. Hier zit de basis voor mogelijke kortsluitingen in de

toekomst, die in de weg liggen van een geïntegreerde beleidsvoering.

In de eerste plaats zijn een secretaris-generaal en drie administrateurs-generaal voorzien. Dit zijn de bouwstenen van het Vlaamse bestuur en aan de andere kant de veelheid van functies die hoger werden vermeld. Hiermee kan men vele wegen op. Zo werd overwogen (24) :

- a) de secretaris-generaal is het bestuurlijk hoofd van het nieuwe ministerie en de andere niveaus, de administrateurs-generaal inclusief zijn hem ondergeschikt. Dit was een moeilijk haalbare kaart, omwille van het flessenhalsverschijnsel, de heterogeniteit der beleidsdomeinen, de waarschijnlijke politieke monopolievorming aan de bestuurstop. Het zet de andere ambtenaren-generaal en zelfs de leden van de Executieve buiten spel.
- b) de secretaris-generaal geeft het algemeen beleid aan en zijn ambtenaren-generaal staan hem bij, hetzij in een lijn- of in een stafrelatie.
 - (i) De stafrelatie zou de eenheid van leiding in de hand werken en de secretaris-generaal laten bijstaan door stafdeskundigen t.a.v. de complexe beleidsproblemen en de directeurs-generaal zouden volle beleidsverantwoordelijkheid in hun domein behouden. Zijn administrateurs-generaal zouden hem elk voor een specifiek stel problemen bijstaan. De aard van het Vlaamse Ministerie, - sterk horizontaal uitgebouwd -, waarvan de diensten fel uitwaaiëren qua probleemvelden, leent zich hiertoe best.

- (ii) de lijnoplossing schakelt de administrateurs-generaal hiërarchisch tussen de secretaris-generaal en de directeur-generaal in, met rechtstreekse verantwoordelijkheid.

De Vlaamse Executieve opteerde voor de stafoplossing, met de drie administrateurs-generaal die t.a.v. de secretaris-generaal verantwoordelijk zijn, elk voor een bepaald stel problemen. Het flessenhalsverschijnsel kan hier ook best spelen, want de secretaris-generaal leidt zowel de staf als de beleidslui van alle diensten. Hij zit hier als enige tussen de Executieve en het bestuur op de communicatielijn. Dit kan terdege politieke problemen scheppen, waardoor het hoogst waarschijnlijk is, dat er rechtstreekse lijnen zullen ontstaan tussen leden van de Executieve en bestuursonderdelen. Een alibi kan in zijn monopolistische positie gevonden worden om nu ook politieke kabinetten in de Vlaamse politieke structuur te laten ontwikkelen.

Wat de structurering van het Vlaamse Bestuur betreft ; dit werd opgedeeld naar de oogmerken naar buiten toe, die de diensten moeten halen en naar een rationalisatie toe, waarbij de diensten die ondersteunen en logistiek verlenen, - de "maintenance" functie van de organisatie -, ten dien-
sten van de andere worden gesteld.

De eerste stap die de effectieve uitbouw inzet van het Vlaamse Ministerie, bestond erin een voorlopige administratieve cel in te stellen (25). Deze cel bestaat uit gedetacheerden, nl. 10 betrekkingen van niveau 1, 8 van niveau 2, 8 van niveau 3 en 6 van niveau 4. Dat maakt dus

samen met de secretaris-generaal en de drie administrateurs-generaal 36 ambtenaren en beamten. De verantwoording zegt dat ze de eerste noodzakelijke gespecialiseerde diensten moet verzekeren ten behoeve van de Executieve. Ze zullen dus in de eerste plaats het ministerie zelf moeten opzetten.

In een eerste benadering werd vooropgesteld het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op te delen in elf besturen, al dan niet directies-generaal, allen ondergeschikt aan de secretaris-generaal. Deze elf besturen zijn :

- Bestuur van de Algemene Administratieve Diensten ;
- Bestuur van de Algemene Technische Diensten ;
- Bestuur voor Vorming ;
- Bestuur voor Gezondheidszorg ;
- Bestuur voor Welzijnszorg ;
- Bestuur voor Kunsten, Sport en Vrijtijdsbesteding ;
- Bestuur voor Leefmilieu en Landinrichting ;
- Bestuur voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting ;
- Bestuur voor Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling ;
- Bestuur van de Ondergeschikte Besturen ;
- (Bestuur voor Minder-Validen).

De bevoegdheidsafbakening van deze elf besturen werd vooralsnog vastgelegd, waarbij voor sommige aangelegenheden alternatieve oplossingen worden opgelaten (25).

Het Bestuur der Algemene Diensten, in de schoot van het Vlaamse Ministerie werd opgezet met het oog op de uitoefening van een deel van verzorgende functie t.a.v. de interne

organisatie van dit ministerie. Hier worden de financiële, juridische en sociale diensten ondergebracht, samen met het econoomat en de dienst die zich inlaat met het personeel. Hierbij dient aangestipt dat deze laatste eerder beheersmatig is, daar de krachtlijnen van het personeelsbeleid in de handen blijven van de nationale Minister van het Openbaar Ambt. Het nationale statuut en de kans tot politiek-georiënteerd wanbeleid terzake dat het mogelijk blijkt te maken, blijft dus ook gangbaar voor het Vlaamse Ministerie.

Ook wordt hier de Studie- en Documentatiedienst uitgebouwd en krijgen de Kancelarijdiens ten van de Executieve er een onderkomen. Het kritisch punt ligt hem hier dus bij de personeelsfunctie.

Het Bestuur van de Algemene Technische Diensten omvat de taken die technische beheersaspecten bestrijken en die refereren naar het voeren van openbare werken : nl. de diensten voor de eigen gebouwen, voor lokale werken op het eigen grondgebied en voor technische documentatie en studiewerk. Daarnaast ook nog die diensten die zich inlaten met de aanbestedingscontracten en de onteigeningen van de Vlaamse Executieve.

In het Bestuur van de Vorming is een heterogene verzameling van allerlei diensten die uit verschillende nationale ministeries zijn gelicht. Van jeugdbeleid tot bescherming en "luister" van de taal, discotheken en peuter-tuinen, radio en televisie, toegepast wetenschappelijk vormingsonderzoek, permanente opvoeding, culturele ani-

matie, artistieke vorming, sociale promotie, aanmoediging van vorsers, beroepsopleiding en bijscholing, enz.

Het Bestuur van Gezondheidszorg moet zich inlaten met het beleid inzake zorgenverstrekking binnen en buiten verplegingsinstellingen en met de gezondheidszorg, ook de preventieve.

Het gezinsbeleid en het maatschappelijk welzijn, de integratie van immigranten, de minder-validen en hun maatschappelijke wederaanpassing, het bejaardenbeleid, een deel van de jeugdbescherming en van de penitentiaire en post-penitentiaire sociale hulpverlening groeperen zich in het Bestuur van de Welzijnszorg.

Het Bestuur van Kunsten, Sport- en Vrijtijdsbesteding brengt zaken zoals beeldende kunst, toneel, musea en muziek, kunst samen met sport, toerisme, landschaps- en monumentenzorg.

Het Bestuur van Leefmilieu en Landinrichting heeft vooral functies van Landbouw en Openbare Werken toebedeeld gekregen : het milieubeheer met de inherente water- en afvalproblemen, waters en bossen, plattelandsordening, polders en wateringen, - doch zonder de dijken -, die nationaal bleven.

Het Bestuur voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting heeft dan weer een meer urbaine functie : stedenbouw en ruimtelijke ordening, industrieterreinen, stadsvernieuwing, grondbeleid en huisvesting.

Het Bestuur van Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling groepeerd de diensten die als doel hebben een eigen Vlaams energie-, tewerkstellings- en economisch beleid te voeren. Men kan hier stellen dat de mogelijkheden van dit eigen beleid sterk nationaal zijn ingedijkt (26) en het zich tot het gewestelijke beperkt.

Het Bestuur van de Ondergeschikte Besturen omvat de diensten die de taken van Binnenlandse Zaken overnamen t.a.v. de ondergeschikte besturen inzake financieel beleid, personeelsbeleid, de regionale en lokale instellingen en de openbare bedrijven.

De mogelijkheid wordt nog overwogen een Bestuur voor Minder-Validen op te richten, los van het Bestuur voor Welzijnszorg en mogelijk later een Bestuur van Financiën los van het Bestuur der Algemene Diensten.

EVALUATIE

A. BEVOEGDHEIDSDOMEINEN

In de eerste plaats is het duidelijk dat de Vlaamse Raad slechts de volle bevoegdheid draagt als gemeenschap op domeinen van culturele aard en wat persoonsgebonden aangelegenheden betreft, nl. deze die slaan op gezondheid en bijstand aan personen. De diensten van Nationale Opvoeding blijven echter exclusief nationaal, waarbij het onderwijsbeleid bepaald zal blijven door het nationale parlement in functie van de nationale besluitvorming. Diversificatie blijft dus afhankelijk van de partners. Als gewest en alleen op dit gebied is de Raad exclusief bevoegd voor overwegend welzijnssectoren, het economisch beleid en het tewerkstellingsbeleid welke zich tot dit gewest beperken en het toezicht op de ondergeschikte besturen in het gewest.

De nationale bevoegdheidssfeer blijft volledig behouden wat betreft de beleidsinfrastructuur rond de nationale regering in hoofde van de Diensten van de Eerste-Minister, waarbij ook het Hoog Comité van Toezicht en het Algemeen Bestuur met zijn organiserende functie op het vlak van personeelsformaties, statuut, personeelsbeleid en computerbeleid. Ook de Vorming van de Ambtenarij én de Werving blijven nationaal, zodat diversificatie naar de gemeenschap toe, naar eventueel nieuwe, eigen en aangepaste organisatievormen, moeilijk is vermits de partners er hun consensus zullen moeten over geven, eventueel mits compensaties.

De keerzijde van de medaille is dat het invoeren van nieuwe nationale instellingen, - bv. de ombud -, ook weer afhankelijk is van de gewestelijke en gemeenschapsconsensus omdat deze instellingen bevoegdheid krijgen over de gemeenschaps- of gewestmateries.

Exclusief nationaal blijven Buitenlandse Zaken, Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Landsverdediging, de essentie van Justitie en van Volksgezondheid. Economische Zaken ook blijft nationaal, op enkele regionale toetsen na, samen met de verwante Landbouw en Middenstand. Nationaal ook Openbare Werken, Verkeerswezen en Sociale Voorzorg en Tewerkstelling en Arbeid, op enkele buitendiensten na.

Als men weet dat Financiën niet alleen gelden int, maar ook het patrimonium en de thesaurie beheert en zodoende belangrijk is voor de gevoerde monetaire en financiële politiek en dat ook de financiële parastatalen nationaal blijven, dan volstaat het de vraag, welke de marges zijn waarbinnen gemeenschap en gewest een eigen politiek kunnen voeren en waar de beslissers zijn, alleen retorisch te stellen. Het antwoord is evident.

Er dient daarenboven worden opgemerkt dat van de meeste overgehevelde diensten in de nationale ministeries kleine cellen blijven bestaan waarvan de taak nog niet omschreven werd maar waarvan men aanneemt dat ze t.a.v. deze nationale ministeries technische informatie zullen verstrekken o.a. wat betreft de criteria te gebruiken in het beleid van de Executieven.

De materies welke naar gemeenschap en regio overgaan, zijn in de eerste plaats welzijnsfuncties. Esthetische, vormelijke functies zoals ordening, milieu, bijscholing kunsten en sport worden overgeheveld. Tewerkstellingsbeleid afhankelijk van de grote nationale economische opties is in de gewesten eerder een curatieve dan een preventieve functie. De economische en financiële parameters van de gemeenschaps- of gewestelijke actie blijft immers duidelijk in de hand van het nationaal niveau. De kernstukken van de economische politiek, samen met financiële en monetaire politiek blijven aan de nationale stuurder. Ook de essentiële socialisatiemechanismen van het onderwijs blijven waar ze zijn. Diversificatie naar cultuursferen blijft moeilijk. Daarenboven zijn de controlemechanismen overwegend nationaal en speelt de nationale regering in hoofde van de miniserraad in bepaalde gevallen een arbitrerende rol, waardoor zijn macht geconsolideerd wordt, vooral in de gevallen van heibel tussen de Executieven.

De structuur welke uiteindelijk uit de bus is gekomen is hybried met vijf niveaus : - het nationaal niveau hetwelk de essentie van het overheidsbeleid bepaalt : de economie en de financiën waardoor de contouren van een geïntegreerde beleidsvoering worden omlind. Dat nationaal niveau treedt ook arbitrerend op t.a.v. gemeenschappen, resp. gewesten.

- het gemeenschapsniveau waar de twee basistentiteiten (van een mogelijke federalistische staat), slechts bevoegd zijn over cultuur en over persoonsgebonden materies inzake gezondheid en personenbijstand en dit volgens het personaliteitsprincipe (27).

- territoriaal zijn dan de gewesten bevoegd over een beperkt stel domeinen en de voogdij over provincie en gemeente (27).

- de provincies

- de gemeenten.

B. DE FINANCIËN

Op dat vlak precies liggen de afhankelijkheden vrij duidelijk. De getroffen regeling maakt het mogelijk dat nationale middelen ingevolge de verdelingscriteria van de dotatie discriminerend op ongelijke wijze worden toegekend, naargelang gemeenschap en gewest (28). Daarbij komt dat de financiële verantwoordelijkheid niet gekoppeld wordt aan de actie en de oogmerken die men realiseert. Daarenboven is het economisch systeem derwijze verstrengeld dat autonomere economische deelpolitiek sterk wordt bemoeilijkt (29).

Zelfs over de financiering van de ambtenaren van de Executieven, raakt men niet akkoord op nationaal vlak en wordt de situatie klem gezet.

Leeningen vanwege de Executieve uitgeschreven zijn afhankelijk van de nationale instanties. Inderdaad moeten ze ingekaderd worden in de programmatie terzake in de minister-raad opgezet en goedgekeurd als de Minister van Financiën ze niet zou aanvaarden.

C. CONFLICTEN

De conflicten worden naar een overlegcomité verwezen die uiteindelijk volgens het consensusprincipe moet beslissen. Het is wel taalparitair en de Executieven zijn er vertegenwoordigd. Zo er geen consensus is dan adviseert de Nationale Kamer van Volksvertegenwoordigers. De nationale drukking op de Executieven zal hier dan bepaald zwaar zijn vermits het overlegcomité daarna consensueel uiteindelijk de knoop moet doorhakken.

Ingevolge art. 107 ter wordt een Arbitragehof terzake voorzien, doch in afwachting van de wet die samenstelling, bevoegdheid en werking regelt, blijft voorlopig de huidige regeling.

Probleem is het totaal paritair karakter dat men het Hof wilt toekennen, wat een mogelijk veto kan impliceren in de vuist van de taalgroepen.

Daarenboven zouden er naast juristen ook ex-politici in opgenomen worden, wat aanleiding tot betwisting is.

D. DE EXECUTIEVEN

De slagkracht van de gemeenschap en het gewest ligt hem in zijn raad weliswaar, maar ook in zijn Executieve.

Hier wordt reeds gestart met dubbelzinnigheid : de functie van de voorzitter (eerste minister) die door zijn pairs wordt verkozen en door de koning beëdigd, blijft vaag.

Of men al of niet te doen heeft met een Executieve, die als collegiaal blok optreedt, zal de praktijk uitwijzen. De mogelijkheid van aanpassing van het team onderweg, en de vervanging van leden in wie het vertrouwen weg is, kan de Executieve in zijn levensloop bevorderen, maar laat toe dat één van de partijen in de coalitie met het grootste gewicht, de andere kleinere die hij voor een meerderheid nodig heeft zal gebruiken en afstoten naargelang van de noodwendigheden.

Men kan zich afvragen of men hier niet kansen verkrijgt om via een aanpassing van het proportioneel verkiezingssysteem en een Executieve die niet via personen, maar op programma zou goedgestemd worden niet slagkrachtiger zou zijn. Dit zou tevens de mogelijkheid hebben gegeven om consensus over beleidsprogramma's te krijgen en over de grenzen der partijbureacratieën heen door te steken naar gelijkgezinde groepen binnen die partijen : overbruggen en ballanceren van cleavages over de partijgrenzen heen dus ; wat men aan nationale evenwichten verliest, opvangen door nieuwe evenwichten in gemeenschap-gewest en dit doorheen de wanden van de bureaucratie. Het aanduidingssysteem van de leden der Executieve laat daarenboven toe dat in het geval van niet akkoord over een lijst, een heterogene ploeg moeizaam aan het bewind komt wat een vraagteken plaatst bij de stuurbaarheid.

Het individuele wervangingsysteem laat evenwel toe leden orderweg te vervangen en het principe dat men bij gemist vertrouwen dadelijk een opvolger aanduidt, maakt het mogelijk voor een executieve doorheen de problemen aan de slalom te doen.

Ander probleem is, - en dit gaat bevoegdheids- of belangenconflicten te boven -, hoe gaat het Belgische politieke systeem of liever het politieke systeem in België reageren als er een doorgebeten incompatibiliteit zal ontstaan tussen nationale regering en Executieve ?

E. HET BESTUURSNIVEAU

Hier valt duidelijk op dat de optie van één bestuur, één secretaris-generaal, geholpen door administrateurs-generaal in staf over een brede horizontale organisatie, ingegeven werd door politieke motieven dan wel op organisatorische gronden. De klassieke flessenhals zal hier resulteren in het afbrokkelen van de functie van secretaris-generaal naar de administrateurs-generaal toe, via de politieke opdelingen.

De stabiele politieke stigmatisatie van de top zal meteen ook weer voedingsbodem geven voor kabinetsvorming en het creëren van rechtstreekse inmenging van de leden van de Executieven in de besturen, die in hun bevoegdheid vallen : functionele verzuiling dus die uitmonden zal in de afbrokking van de monoliet.

Het opzet blijft wars van elke nieuwe uitbouw van flexibele organisatie en open personeelsbeleid, - dat daarenboven nationaal bepaald is. Dit is een verkeken kans voor projectorganisatie, waarbij beleid, professionaliteit en democratie in een flexibele structuur worden gegoten om des te beter

op wisselende situaties in te kunnen spelen. Nationale reflexen en de gegeven politieke cultuur, belangenimmobilisme en gebrek aan innovatie zijn hier oorzaak.

Het blijkt inderdaad dat men organisatorisch is blijven denken in strakke hiërarchische structuren. Deze structuren zullen ook de gedragingen mee conditioneren van de mensen die erin werken. De ambtenaren kunnen maar roeien met de spanen waarover ze beschikken.

De uitbouw gebeurde niet in de eerste plaats om organisatie-technische redenen maar politiek.

Met de secretaris-generaal heeft men o.m. de politieke gate-keeper willen hebben die alle communicatie controleert aan de top. Dat zijn administrateurs-generaal hem als stafleden zijn toebedeeld, heeft ook te maken met politieke motieven. Het flessenhalsprobleem wordt er niet door vermeden, vermits alle relaties Executieve - Bestuur via deze moeten gebeuren.

Naargelang de politieke meerderheden in de Executieve en de sterkte van de persoonlijkheid van leden van de Executieve, zullen er zich rechtstreeks relaties ontwikkelen tussen Executieve en administratie, die hoogstwaarschijnlijk de bestuurlijke top buiten spel zullen zetten. Men is hier het ministerieel kabinet zo na.

De illusie is dus vergeefs dat de Vlaamse Executieve slechts kabinetten nodig heeft omdat zij thans nog geen bestuur heeft. Ze zullen er blijven als beleidsorgaan.

Men zou ook andere wegen uitkunnen, nl. met projectorganisatie, ambtelijke mobiliteit, flexibele inzet van de amte-

narij volgens competentie en niet volgens hiërarchische positie, wisselende bezetting van topfuncties volgens politieke constellatie, gekoppeld aan vlakke loopbaan.

Schematisch is dit als volgt te tekenen :

De secretaris-generaal draagt verantwoordelijkheid over de verzorgende functie t.a.v. het Vlaamse Ministerie onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de Executieve. Hij beheert het personeel, stelt het ter beschikking van de verschillende beleidsprojecten ; alloceert de deskundigen voor het verloop van de projecten, houdt de tijdscomptabiliteit bij en doet de loonadministratie. Hij is ook de beheerder der middelen die hij ter beschikking van de projecten stelt, beheert het informatiecentrum en de opvolging van de gegevens nodig voor de werking. Hij zorgt er ook voor dat het budgettair proces zijn verloop krijgt.

De ambtenaren hebben een vlakke loopbaan en worden gealloceerd naargelang hun professionele competentie en/of politieke richting op de projecten van verschillende en overlappende tijdsduur.

Volgens competentie en eventueel politieke richting dragen zij beleidsverantwoordelijkheid voor een bepaald project wat hun medewerking aan andere gelijklopende projecten niet uitsluit.

De politieke richting is belangrijker naargelang men globaler verantwoordelijkheid draagt in samenhang met de Executieve. Dit wordt sectorieel beleid, in de zin dat topverantwoordelijkheden voor een groep projecten ook slechts voor beperkte duur worden toegekend : top laagambtenaren zijn "à la disposition du pouvoir", wisselen met de politieke beleidsman en worden voor andere taken ter beschikking gesteld nadien.

Dit betekent dat men het statuut aanpast aan het personeelsbeleid welke een Executieve wilt voeren. Maar dat is een nationale competentie

Wat nu betreft de bestuursvoogdij over de gemeenten. Deze voogdij verschuift slechts van nationaal naar gewestelijk niveau ; er verandert niets aan de inhoud van de voogdij zelf.

Men had met het oog op ruimere bewegingsvrijheid voor democratie, deze gemeenten binnen een stel oogmerken bepaald door een bredere planning, in een feedback-voogdij kunnen plaatsen die hen correctief zou doen werken op hun actie en hen in staat stellen mee te bouwen aan deze planning.

Tenslotte : de nadruk blijft liggen op het nationale niveau in die mate zelfs dat conflicten op nationaal regeringsvlak die maken dat het tot parlementsontbinding komt, ook de raden en executieven zullen meesleuren via de Senaat, ook al staan ze buiten het conflict.

En dan staan kijken met verontwaardigde verwondering over wat daarboven gebeurt en dat hun meerderheid en hun beleid ermee telooft.

BIJLAGE I : BEVOEGDHEIDSAFBAKENING VAN HET MINISTERIE VAN
DE VLAAMSE GEMEENSCHAP (30)

1° In het Bestuur van de Algemene Administratieve Diensten
zullen worden ondergebracht :

- de Kanselarijdiens ten van de Executieve ;
- het Personeelsbeleid ;
- de Sociale Dienst ;
- het Economaat ;
- de Juridische Dienst ;
- de Studie- en Documentatiedienst ;
- de Financiële Diensten ;

Het is niet uitgesloten dat, in een tweede fase, een afzonderlijk bestuur zou worden opgericht waarin de financiële diensten worden ondergebracht, gelet op het uitzonderlijk belang van deze materie.

2° Het Bestuur van de Algemene Technische Diensten omvat :

- de Dienst Gebouwen ;
- de Dienst Lokale Werken ;
- de Dienst Aanbestedingscontracten ;
- de Dienst Onteigeningen ;
- de Dienst Technische Documentatie en Studiewerk.

3° De hiernavolgende aangelegenheden zouden worden ondergebracht in het Bestuur voor Vorming :

- Peutertuinen ;
- Jeugdvoorming :

- Volksontwikkeling en permanente vorming ;
- Beroepsopleiding en herscholing ;
- Extra-scolaire pedagogische en didactische dienstverlening ;
- Kunstonderwijs ;
- Openbare lectuurvoorziening ;
- Studietoelagen ;
- Aanmoediging van de vorsers.

Dit bestuur zal het volgend stel beleidsoogmerken realiseren (31) :

- De bescherming en luister van de taal bevorderen ;
- Aanmoediging van de vorming van vorsers ;
- Bibliotheken, discotheken e.d. ;
- Radio, T.V. (exclusief regeringsmededelingen en reclame) ;
- Jeugdbeleid ;
- Permanente opvoeding en culturele animatie ;
- Voorschoolse vorming en peuterscholen ;
- Post- en parascolaire vorming ;
- Artistieke vorming ;
- Intellectuele, morele, en sociale vorming ;
- Sociale promotie ;
- Beroepsopleiding en bijscholing (exclusief vorming voor nieuwe bedrijven of reconversie) ;
- Toegepast wetenschappelijk onderzoek inzake deze vorming in ruime zin.

4° Het Bestuur voor Gezondheidszorg zal zich inlaten met :

- de medico-sociale instellingen, met name de ziekenhuizen, de bejaardentehuizen, de centra voor geesteshygiëne, de

- kinderkribben en de rustoorden ;
- de sociale geneeskunde, d.w.z. de gezondheidsvoorlichting, de preventieve gezondheidszorg en de bijstand en hulpverlening aan kinderen ;
- de inspectie voor volksgezondheid ;
- de medische sportcontrole ;
- de sanitaire hulp.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- Beleid inzake zorgenverstrekking in en buiten verplegingsinstellingen (doch exclusief organieke wetgeving en exploitatiefinanciering terzake, ziekte- en invaliditeitsverzekering, regeling van de programmatie, financieringsnormen inzake infrastructuur en apparatuur, erkenningsnormen terzake, voorwaarden academische ziekenhuizen ;
- Gezondheidszorg en preventieve gezondheidszorg.

5° Het Bestuur voor Welzijnszorg zal inzonderheid alles groeperen wat te maken heeft met het maatschappelijk welzijn, de jeugdbescherming en de gezinszorg.

Dit bestuur zal volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- Gezinsbeleid en hulp aan gezinnen en kinderen ;
- Maatschappelijk welzijnsbeleid (exclusief inrichtingsvoorwaarden O.C.M.W., financieringsnormen bestaansminimum) ;
- Onthaal- en integratiebeleid m.b.t. inwijkelingen ;
- Minder-valiedenbeleid eventueel in een eigen bestuur ondergebracht en omvattend hun beroepsopleiding, bijscholing en herscholing (exclusief financieringsregelen en individuele dossiers, tewerkstellingspremies) ;
- Bejaardenbeleid (exclusief minimumbedrag, toekenningsvoor-

waarden, wettelijk gewaarborgd inkomen) ;

- Jeugdbescherming (exclusief aangelegenheden m.b.t. straf-, burgerlijk en gerechterlijk recht) ;
- Penitentiaire en post-penitentiaire sociale hulpverlening (exclusief uitvoering, strafrechterlijke beslissingen).

6° Een afzonderlijk bestuur zal ook worden opgericht voor Kunsten, Sport- en Vrijtijdsbesteding met als bevoegdheden ;

- het Sportbeleid
- het Toerisme ;
- de Kunsten (musea, toneel, muziek, opera, dans, beeldende kunst, e.a.) ;
- de monumenten- en landschapszorg.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- De Schone Kunsten ;
- Cultureel patrimonium, musea en andere wetenschappelijk-culturele instellingen ;
- Lichamelijke opvoeding, sport- en openluchtlevens ;
- Vrijtijdsbesteding en toerisme.

7° Het Bestuur voor Leefmilieu en Landinrichting zal bevoegd zijn voor :

- het milieubeheer, met inbegrip van de beleidsaspecten van waterzuivering en waterproductie en de beleidsaspecten van de verwerking van vaste afvalstoffen ;
- de waters en bossen ;
- de dienst van het groenplan ;
- de directie ordening platteland en landinrichting ;

- de landelijke waterdienst ;
- de studiedienst van de Polders.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- Bescherming leefmilieu
- Ophalen en verwerken afvalstoffen ;
- Politie van gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven (exclusief arbeidsbescherming) ;
- Ruilverkaveling, landeigendom en landinrichting ;
- Natuurbescherming en natuurbehoud (exclusief in- en export uitheemse dier- en plantensoorten) ;
- Groene zones en parken ;
- Bossen, pacht en visvangst (exclusief jachtwapens en vogelvangst) ;
- Industriële visteelt ;
- Onbevaarbare waterlopen en landbouwkundige waterbeheersing
- Ontwatering ;
- Polders en wateringen (exclusief de dijken) ;
- Waterproductie en -voorziening (exclusief waterbouwkundige werken van nationaal belang en de normering inzake drinkwater) ;
- Zuivering van afvalwaters (exclusief lozingsnormen, tarieven, betoelagingspercentages) ;
- Rioleringsen.

8° Een reeks van belangrijke opdrachten worden toebedeeld aan het Bestuur voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, met name :

- de ruimtelijke ordening ;
- het grondbeleid ;

- de huisvesting ;
- de stedenbouw ;
- de stadsvernieuwing.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- Stedenbouw en ruimtelijke ordening ;
- Rooiplannen van gemeentewegen ;
- Investerings m.b.t. industrieterreinen en infrastructuur ;
- Stadsvernieuwing ;
- Vernieuwing van afgetakelde bedrijfsruimten ;
- Grondbeleid ;
- Huisvesting en politie der krotten.

9° Het Bestuur voor Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling omvat inzonderheid :

- De dienst exploitatie natuurlijke rijkdommen ;
- De dienst economische expansie voor de grote bedrijven en voor de K.M.O.-sector ;
- De dienst algemene economische inspectie ;
- Het tewerkstellingsbeleid ;
- De gewestelijke aspecten buitenlandse handel, vervoerbeleid, energiebeleid en kredietpolitiek.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

1. Economisch beleid

- Exploitatievoorwaarden en concessies inzake natuurlijke rijkdommen ;
- Gewestelijke planning, openbaar gewestelijk industrieel

initiatief, oprichten, afschaffen, organiseren, controleren van instellingen ;

- Gewestelijke aspecten van kredietpolitiek binnen de perken van de nationale monetaire en kredietpolitiek ;
- Gewestelijke economische expansie in kader van E.G. en nationale politiek :
 - prospecteren en steunen van investeerders ;
 - hulp aan ondernemingen, toeristische en andere ;
 - subsidiëring van kunstambachten (exclusief deze van de nationale commissie terzake) ;
 - aanvullende hulp aan landbouwbedrijven
- Opmerking :
 - a) in sectoren die onder een nationaal sectorieel beleid vallen, beslist de nationale overheid via advies van de Executieve. Dat betreft :
 - steenkoolmijnen ;
 - scheepsbouw en scheepsherstelling ;
 - glasverpakking ;
 - textiel ;
 - staal ;
 - vervoer van erts en cokes ;
 - b) fiscale voordelen zijn afhankelijk van akkoord door de bevoegde nationale overheid
 - c) staatswaarborg wordt slechts toegekend door de ministerraad, op voorstel van de Executieve ;
 - d) geen bevoegdheid m.b.t. het Waarborgfonds van de Nationale Kas voor Beroepskrediet, noch m.b.t. het prijsbeleid en vestigingsvoorwaarden ;
 - e) de nationale overheid bepaalt maxima tegemoetkoming en duurtijd m.b.t. conjuncturele tegemoetkomingen.

2. Energiebeleid

- a) elektriciteitsnetten met spanning onder 30.000 volt volgens nationale regelen ;
- b) openbare gasdistributie en gebruik van gas uit mijnen en hoogovens ;
- c) warmtetoevoernetten ;
- d) valorisatie der terrils ;
- e) nieuwe energiebronnen van lokaal belang of als uitvloeisel van gewestelijk industrieel onderzoek ;
- f) energierecuperatie

Opmerking :

Uitgesloten zijn de aangelegenheden die wegens technische en economische ondeelbaarheid een gelijke nationale behandeling vergen.

3. Tewerkstellingsbeleid

- a) arbeidsbemiddeling en financiële tegemoetkomingen terzake
- b) uitvoeren van nationale tewerkstellingsactie : zoals tewerkstelling van werklozen en buitenlandse arbeidskrachten.

10° Het Bestuur van de Ondergeschikte Besturen omvat :

- Een Dienst voor regionale en lokale instellingen ;
- Een Dienst van het financieel beleid ;
- Een Dienst openbare bedrijven.

Dit bestuur zal het volgend stel oogmerken realiseren (31) :

- Werkwijze, controle, vaststelling van ambtsgebied, toepassing van organieke wetten m.b.t. verenigingen van gemeenten tot nut van 't algemeen ;
- Omslag van gewest in Gemeentefonds ; verdelingscriteria t.a.v. Fonds der Provincies ;
- Betoelaging van werken door provincie, gemeente en andere publiekrechtelijke rechtspersonen, behalve waar Gemeenschap of nationale overheid bevoegd is en in Brabant buiten het Vlaamse Gewestgebied.

° Tenslotte zal een afzonderlijk Bestuur voor Minder-Validen worden opgericht, alhoewel het nog mogelijk blijft dat deze specifieke bevoegdheden worden toegevoegd aan het Bestuur voor Welzijnszorg.

BIJLAGE II : DE LEDEN VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE (GEENS I)
EN HUN MINISTERIE

Inspelend op de bevoegdheidsverdeling (32) tussen de leden van de Vlaamse Executieve liggen de referentiepunten naar de besturen van het Vlaamse Ministerie als volgt :

1. De Voorzitter van de Vlaamse Executieve

- Het Bestuur van de Algemene Administratieve Diensten
- Het Bestuur van de Algemene Technische Diensten
- Het Bestuur voor Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling

2. De Minister van Nationale Opvoeding en zijn adjunct

- Het Bestuur voor Vorming

3. De Minister van Vlaamse Gemeenschap

- Het Bestuur voor Leefmilieu en Landinrichting
- Het Bestuur voor Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling
- Het Bestuur van de Ondergeschikte Besturen

4. Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap I

- Het Bestuur voor Vorming
- Het Bestuur voor Kunsten, Sport en Vrijtijdsbesteding
- Het Bestuur voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting
- Het Bestuur van de Ondergeschikte Besturen

5. Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap 2

- Het Bestuur voor Vorming
- Het Bestuur voor Leefmilieu en Landinrichting
- Het Bestuur voor Economische Ontwikkeling en Tewerkstelling

6. Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap 3

- Het Bestuur voor Vorming
- Het Bestuur voor Kunsten, Sport- en Vrijetijdsbesteding
- Het Bestuur voor Gezondheidszorg
- Het Bestuur voor Welzijnszorg.

VOETNOTEN

- (1) VAN DEN BRANDE, A., Ontwerp van een macro-sociologisch model voor het Belgisch politiek systeem, 1954-68, 2 Vol., Gent, Fac. Rechtsgeleerdheid, s.d.
- (2) In die context kan het herdopen van de Belgische "Nederlandse Gemeenschap" in "Vlaamse Gemeenschap" een ander perspectief krijgen, dan het voorkomen van mogelijke internationale confusie rond de termen Nederlands, néerlandais, dutch,...
- (3) HUYSE, L., Passiviteit, pacificatie en verzuiling in de Belgische politiek, Antwerpen, 1970
HUYSE, L., Patronage en makelarij en het Belgische benoemingsbeleid in : Civis Mundi, 1974/3
HUYSE, L., De gewapende vrede, Leuven, 1980
VAN HASSEL, H., De Belgische ambtenaar in zijn beleidsvormende rol, Antwerpen/Brussel, Belgisch Instituut Bestuurswetenschappen, 1977.
DE WINTER, L., De partijpolitisering als instrument voor participatie, in : Res Publica, 1981/1.
- (4) VAN DEN BRANDE, A. Ontwerp van een macro-sociologisch model voor het Belgisch politiek systeem, 1954-68, 2 vol., Gent, Fac. Rechtsgeleerdheid, s.d.
- (5) HUYSE, L., De Belgische ziekte, in : De Nieuwe Maand, 1981/5 blz. 324-329.
- (6) Vóór de vernieuwing : de leden van de Nederlandse taalgroepen van beide Kamers, na de vernieuwing doch vóór de grondwetsherziening : de leden van de Kamer voor Volksvertegenwoordigers en rechtstreeks verkozen senatoren van de Nederlandse taalgroep, met voorbehoud voor de leden die in Brussel-Hoofdstad wonen wat betreft aangelegenheden van het Vlaamse Gewest.
- (7) Wet van 16 maart 1954.
- (8) Gewone wet tot hervorming der instellingen per 9 augustus 1980.
- (9) Grosso modo duidt de koning de leden van de Executieve aan tot de vernieuwing, wordt de Executieve naargelang van de fracties evenredig verdeeld.

- (10) Dit is dus niet het geval in de overgangsperiode waar evenredigheid volgens fracties zal worden gehuldigd bij de samenstelling van de Executieve.
- (11) Cfr. Bijlage II : de bevoegdheidsverdeling in de Executieve GEENS I.
- (12) Naar de te volgen procedures en billijke voorafgaandelijke schadeloosstelling.
- (13) Bijzondere wet tot hervorming der instellingen, 8 augustus 1980.
- (14) Voor Brussel-Hoofdstad gebeurt dit nog voorlopig bij K.B., na overleg in de ministerraad.
- (15) Gewone wet tot hervorming der instellingen, 9 augustus 1980.
- (16) Wet van 8 augustus 1980.
- (17) K.B. van 17 april 1979.
- (18) K.B. 23 juli 1980 : voorheen het Ministerie van Nederlandse Gemeenschap en van het Vlaamse Gewest.
- (19) Bijlage K.B. 16 maart 1981.
- (20) Bijlage XIV in ANTHOON, G., Onmiddellijke fase van de staats-hervorming, Brussel, SEVI, 1979, blz. 189 ff.
- (21) K.B. 19 februari 1980.
- (22) K.B. 13 maart 1980 en 16 mei 1980.
- (23) X, Overzicht van de personeelssterkte in de overheidssector, Brussel, Openbaar Ambt, 1980. Tabel 1/1 & 9.
Hier kan even opgemerkt dat slechts 10,18 % van de personeelsbezetting in de overheidssector op de centrale ministeries zijn tewerkgesteld. Het leeuwenandeel wordt genomen door de ganse onderwijssector : 35,26 % (waaronder het riksonderwijs 10,86 % en het vrij onderwijs 17,09 %), door de lokale (gemeente, provincie) : 21,35 % en door de parastatalen : 22,95 %. Het personeel van de Rechtelijke Orde, Raad van State en Wetgevende Macht maakt er amper 1,10 % van uit.
- (24) VAN OCKEN, H. (DE BACKER), De bestuurlijke uitbouw van de Vlaamse Executieve, Vervolmakingscentrum voor Overheidsbeleid en Bestuur, Leuven, 1980.
- (25) Bijlage I : Bevoegdheidsafbakening van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

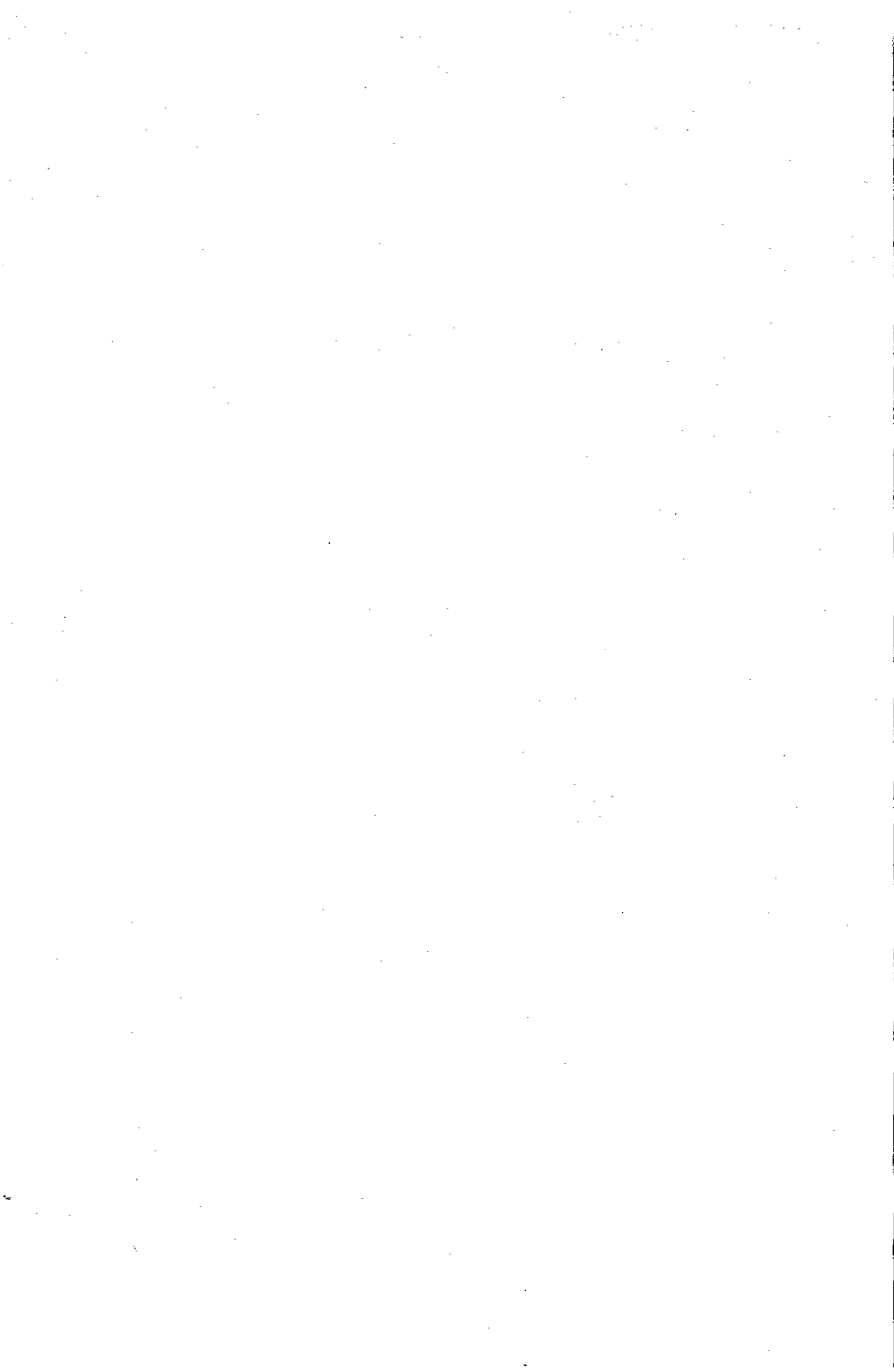
- (26) Zo blijven steenkolenmijnen, scheepsbouw en scheepsherstellingen, glasverpakkingen, textiel, staal, erts- en cokesvervoer nationaal.
- (27) Zelfs al gaan hun organen in elkaar op, toch blijven gemeenschap en gewest onderscheiden rechtspersonen.
- (28) PEETERS, Th., Economisch Federalisme : lessen uit het buitenland, Leuven, Leuvense Economische standpunten, 1978 (11).
- (29) AERTS, L., e.a., Interregionale economische relaties in België en financiële aspecten van de staatshervorming, Brussel, Groep Molière, 1980, 24 blz.
- (30) Voor sommige aangelegenheden kunnen er nog alternatieve oplossingen worden voorzien. Dit is het geval voor het Bestuur der Minder-Validen.
- (31) Bijzondere wet van 8 augustus 1980.
- (32) K.B. 4 november 1980 tot bepaling van de ministeriële bevoegdheden voor de Aangelegenheden van de Vlaamse Gemeenschap.

ERRATUM

Inlassen op p. 78 na "behouden"

Uit het Ministerie van Justitie, gaat Jeugdbescherming over, uit het Ministerie van Economische Zaken de diensten voor Economische Expansie en Buitenlandse Investerings, Marketing en Follow-up (Nijverheid) en de Hydrologische Dienst (Mijnwezen). Uit het Ministerie van Middenstand gaat de Administratie voor Economische Expansie over en uit het Ministerie van Landbouw de dienst Onderwijs (Land- en Tuinbouw), het leeuwendeel van Waters en Bossen en de Landelijke Waterdienst en de Plattelandsordening (Landbouwstructuren).

Het Ministerie van Volksgezondheid staat af het Bestuur van de Gezinszorg en van de Sanitaire Bouwkunde, samen met de Rijkspsychiatrische Ziekenhuizen en de beheersdienst van het Rijksdomein Hofstade. Het leeuwendeel van de Besturen voor resp. Verplegingsinrichtingen, Sociale Geneeskunde en Maatschappelijk Welzijn wordt overgeheveld.

ABSTRACT

Regionalisation and devolution are, in Belgium, the results of a dialectical process which can not be explained by recent history only.

The latest situation is analysed and evaluated with respect to structure, competence, finance and conflict resolution within the new institutions.

The new councils and governments, their internal processes and structuration are brought into focus as are the new administrations. Possible conflictual situations in their relationship to the national government are described.

The main conclusions are that the national policy level keeps most of its essential powers; that there is no new concept of policy and decision-making, nor any new management philosophy, related to local governments. Organizational structures and procedures are bound to miss the opportunity of red tape cutting.